

FCD**FONDACIJA
CENTAR ZA DEMOKRATIJU
CENTER FOR DEMOCRACY FOUNDATION**

Generalni sekretar

Beograd, 1.2.2019.

UPRAVNOM ODBORU FONDACIJE

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O RADU

UVOD

Fondacija Centar za demokratiju je tokom 2018. godine svoje aktivnosti realizovala u skladu sa Strateškim planom razvoja 2015-2017 (dopunjen i produžen do 30.12.2018.) i Akcionim planom za 2018. godinu kojim su utvrđeni prioriteti, specifični ciljevi i mere za ostvarivanje prioriteta i specifičnih ciljeva, a koji je Upravni odbor usvojio na sednici održanoj 17.12.2017. Shodno tome, delatnost Fondacije nastavila je da odvija kroz tri glavne programske celine: Program 1 – Zapošljavanje, radna prava i društvena kohezija; Program 2 – Vladavina prava i dobro upravljanje; i Program 3 – Javni dijalog. Iako postoji prirodna povezanost između tri programa, kako kroz projekte i konkretne aktivnosti, postoji prilično jasno profilisanje Fondacije u ovom zadatom programskom pravcu o čemu jasno svedoče glavni projekti za svaki od tri programa. To su projekti „Radna prava su naša prava“ (nastavak projekta iz 2017. „Dostojanstveno raditi u Srbiji“) (Program 1), „Regionalni omladinski kompakt za Evropu“ i „Demokratski do promene Ustava“ (Program 2), i „Dijalog u Centru“ (Program 3, ranije Demokratski politički forum). Ovakav programski portfolio omogućava i dalje da se Fondacija fokusira na teme kojima se bavi u kontinuitetu, da unapredi postojeća i izgradi nova partnerstva, osnaži svoje resurse i da poboljšava perspektive za rast i razvoj u narednoj godini.

KRATAK PREGLED OSTVARENIH REZULTATA

Realizovano 9 projekata (detaljnije u razradi izveštaja):

Program 1

- ❖ Radna prava su naša prava
- ❖ Zaštita zdravlja i bezbednosti na radu – iskustva zemalja ZB
- ❖ Koordinacija Radne grupe za poglavlja 2 i 19 pri NKEU

- ❖ Žene na selu – od nevidljivosti do razvojnog potencijala

Program 2.

- ❖ Regionalni omladinski kompakt za Evropu
- ❖ Demokratski do promene Ustava
- ❖ Evropska unija i Zapadni Balkan
- ❖ Monitoring primene Ekonomskog programa reformi (ERP) i Programa reformi politike zapošljavanja i socijalne politike (ESRP)

Program 3.

- ❖ Serija debata Dijalog u Centru

Ishodi delovanja u 2018:

Najvažniji događaji

- ✓ Održana **100. debata Dijaloga u Centru** – projekat započet 2007!¹
- ✓ Regionalna inicijativa 14 partnerskih organizacija sa Zapadnog Balkana, EU i Turske – **Regional Youth Compact for Europe**²
- ✓ **Call to Europe in the Western Balkans** – međunarodna konferencija organizovana u saradnji sa evropskim progresivnim fondacijama
- ✓ Godišnja konferencija **Radna prava su naša prava**

Javne kampanje

- ✓ **Demokratski do promene Ustava** – javna kampanja u Beogradu, Novom Sadu, Nišu...³
- ✓ Pokrenuta **Platforma protiv jeftinog rada**⁴
- ✓ Regionalna mreža nevladinih organizacija za dostojanstven rad⁵
- ✓ Kampanja zastupanja za otvaranje Evropskog socijalnog fonda za Srbiju⁶
- ✓ Kampanja protiv nacrtu Zakona o socijalnoj zaštiti – sa drugim NVO⁷

Analize i monitoring reformi:

- ✓ Monitoring reformi u oblasti zapošljavanja i socijalne politike⁸
- ✓ Izveštaj **Radna prava su naša prava**⁹
- ✓ Istraživanje **Mladi i dostojanstven rad**¹⁰
- ✓ Prekarna zaposlenost u Srbiji¹¹

¹ <http://www.centaronline.org/sr/dogadjaj/11853/debata-parlament-i-demokratija>

² <http://www.centaronline.org/sr/dogadjaj/11854/predstavljanje-projekta-regional-youth-compact-for-europe>

³ <http://www.centaronline.org/sr/dogadjaj/11767/pravda-iznad-politike>

⁴ <https://www.peticije24.com/platforma-protiv-jeftinog-rada>

⁵ <http://www.centaronline.org/sr/dogadjaj/11852/cetvrti-regionalni-okrugli-sto-bezbednost-i-zdravlje-na-rad-u-zemljama-zapadnog-balkana>

⁶ <http://www.centaronline.org/sr/publikacija/1777/evropski-socijalni-fond-za-zapadni-balkan>

⁷ <http://www.centaronline.org/sr/dogadjaj/11813/zahtevamo-povlacenje-nacrta-zakona-o-izmenama-i-dopunama-zakona-o-socijalnoj-zastiti-podrzy-inicijativu>

⁸ <http://www.centaronline.org/sr/dogadjaj/11849/drugi-sastanak-rg-17-nacionalnog-konventa-o-eu-sa-kristijanom-vestfal>

⁹ <http://www.centaronline.org/sr/publikacija/1782/publikacija-radna-prava-su-nasa-prava>

¹⁰ <http://www.centaronline.org/sr/publikacija/1785/mladi-i-dostojanstven-rad>

¹¹ <http://www.centaronline.org/sr/publikacija/1780/prekarna-zaposlenost-na-trzistu-rada-srbije>

- ✓ Parlament i nezavisno sudstvo¹²
- ✓ Istraživanje Žene na selu – od nevidljivosti do razvojnog potencijala

FCD u brojkama

- ✓ 23 organizovana događaja
- ✓ 8 debata Dijaloga u Centru sa više od 250 učesnika
- ✓ 3 konferencije
- ✓ 4 regionalna okrugla stola
- ✓ 5 treninga
- ✓ 4 javne kampanje
- ✓ 15 objavljenih analiza i 10 mesečnih on-line biltena
- ✓ 18 konsultativnih sastanaka, radionica i učešće na više od 40 konferencija...
- ✓ Više od 30 članaka u štampanim i nastupa u elektronskim medijima
- ✓ Više od 50.000 je outreach kroz online platforme i društvene mreže

Izdavaštvo i vidljivost:

- ❖ 3 štampane publikacije (knjige, brošure, analize)
- ❖ 7 *on-line* biltena Dijalog u Centru
- ❖ 7 debata Dijalog u Centru postovanih na Youtube
- ❖ Redovno ažuriranje 2 sajta, 3 FB i 3 Twitter stranice
- ❖ Više od 100 postova na internet sajtovima i društvenim mrežama
- ❖ Oko 40 objavljenih media sadržaja (pokrivenost FCD događaja) u štampanim i elektronskim medijima

Partnerstvo, mreže i aktivnost u zajednici:

- ❖ Potpisan Memorandum o saradnji sa Savezom samostalnih sindikata Srbije
- ❖ Članstvo u radnim grupama za poglavlje 23 i 24, kao i 31 i 35 u Nacionalnom konventu za EU
- ❖ Izgrađena regionalna mreža za dostojanstven rad
- ❖ Funkcionalna je mreža partnera na projektu *Balkan Youth Network*
- ❖ Članstvo u Evropskoj fondaciji za progresivne studije potvrđeno kroz zajedničku organizaciju konferencije *Call to Europe in the Western Balkans*
- ❖ Učešće na više od 30 konferencija, radionica, prezentacija i treninga
- ❖ Učešće na godišnjoj skupštini UN Globalnog dogovora

Izveštaj o programskim i projektnim aktivnostima

Program 1. Radna prava, zapošljavanje i socijalna inkluzija

Projekat „Radna prava su naša prava“ (Januar-Decembar 2018)

Jednogodišnji projekat, podržan od Međunarodnog centra Olof Palme

¹² <http://www.centaronline.org/sr/publikacija/1776/parlament-i-nezavisnost-sudstva-u-postupku-ustavne-reforme>

Projekat je nastavak saradnje sa Međunarodnim Olof Palme Centrom koji je svojom strategijom za Zapadni Balkan odredio kao jedan od prioriteta problem izmena i primene radnog zakonodavstva, saradnju civilnog društva sa sindikatima, umrežavanje organizacija civilnog društva koje se bave ovim pitanjima. Centar za demokratiju vidi se kao jedan od ključnih partnera u Srbiji i regionu Zapadnog Balkana.

Projektom je bilo predviđeno: a) nastavak praćenja izmena radnog zakonodavstva u Srbiji; b) praćenje primene radnog zakonodavstva, c) pilot aktivnosti na lokalnom nivou sa ciljem povezivanja i postizanja boljeg razumevanja između sindikata i OCD, d) jačanje kapaciteta OCD u oblasti radnog zakonodavstva, posebno imajući u vidu poziciju FCD kao koordinatora radne grupe za poglavlje 19 u NKEU;

Ovi ciljevi su postignuti kroz aktivnosti:

1. Izrada i objava analiza na nacionalnom, regionalnom i evropskom nivou.
2. Terensko istraživanje „Mladi i dostojanstven rad“ u okviru koga je ispitano 400 mladih zaposlenih i 400 mladih nezaposlenih. Istraživanje je predstavljeno na završnoj konferenciji i objavljeno u okviru izveštaja o statusu radnih prava u Srbiji.
3. Organizacija tri sastanka i jedan trening za članove Radne grupe 17 (za poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika i 19 – Socijalna politika i zapošljavanje) Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (videti dole detaljnije). Na ova četiri događaja učestvovalo je preko 60 predstavnika OCD.
4. Redovno praćenje planiranja zakonodavne aktivnosti na nivou Vlade Republike Srbije (rad radnih grupa za izradu nacrtu zakona), statističkih podataka, objavljenih analiza na nacionalnom, regionalnom i evropskom nivou radi godišnjeg izveštaja o statusu radnih prava u Srbiji. Izveštaj je objavljen i predstavljen na završnoj konferenciji projekta.
5. Organizacija dvodnevnog seminara „Mladi i sindikati“ za predstavnike omladinskih organizacija, studentskih organizacija, sekcije mladih u sindikatima, političke omladine (jun 2018) – 16 učesnika, 6 panela, 6 predavača.
6. Organizacija radionice „Tržište rada i stariji radnici“ za predstavnike nevladinih organizacija, sindikata i udruženje poslodavaca (oktobar 2018) – 18 učesnika radionice, tri predavača.
7. Kreiranje i podizanje Platforme protiv jeftinog rada. Platforma je predstavljena na završnoj konferenciji, kao i u medijima (online i tradicionalnim). Platforma broji 166 potpisa.
8. Organizovanje završne konferencije „Radna prava su naša prava“ i predstavljanje rezultata projekta i analize stanja radnih prava u Srbiji – 59 učesnika, 3 panela, 18 govornika.
9. Objavljena su dva pisana intervjua sa predstavnicima OCD na temu Socijalno preduzetništvo i Položaj radnika u kulturi, i snimljeno je 8 video klipova o ključnim pitanjima vezano za radna i socijalna prava koja su objavljena na društvenim mrežama i FCD i CNB portalu.
10. Učestvovanje predstavnika FCD u TV i radio emisijama, kao i objavljivanje tekstova i analiza u oblasti radnih i socijalnih prava.
11. Održavanje web portala www.crnonabelo.com kroz objavljivanje relevantnih vesti, analiza, saopštenja, i animiranje građana za postavljanje pitanja, traženje saveta i dr.

Kroz sve ove aktivnosti saradivalo se sa lokalnim organizacijama civilnog društva, lokalnim podružnicama sindikata SSSS i sindikata Nezavisnost, uključeno je više od 30 predstavnika jednih i drugih na lokalnom nivou, i oko 120 učesnika na centralnom nivou.

Dodatno je rezultate ovog projekta ojačalo zaključivanje Memoranduma o saradnji sa Savezom samostalnih sindikata Srbije (juli 2018.), intenzivna saradnja sa Ujedinjenim granskim sindikatom Nezavisnost, nastavak aktivnosti FCD kao koordinatora Radne grupe za poglavlje 2 i 19 pri NKEU. U ovom kontekstu naglašavamo razmenu mišljenja sa predstavnikom Evropske komisije zaduženom za politiku zapošljavanja u DG Employment.

Sinergiju sa ovim projektom pružilo je i potpisivanje Platforme za praćenje primene Ekonomskog programa reformi i Programa reformi zapošljavanja i socijalne politike gde je FCD jedna od 4 OCD potpisnice zajedno sa Evropskim pokretom u Srbiji, Centrom za evropske politike i NALED-om (*videti dole detaljnije*). Takođe, teme pojedinih debata Dijalog u Centru su se nadovezivale na aktivnosti u ovom projektu, naročito „Rad i nove tehnologije“. Istraživanje „Profil radnika zaposlenih preko agencija za zapošljavanje“ i objavljena publikacija dodatno je doprinela kvalitetu praćenja izveštavanja o pripremama zakona u ovoj oblasti.

Objavljene su analize i istraživanja:

1. „Politike zapošljavanja u Srbiji – podstrek (ne)dostojanstvenom radu“, Sarita Bradaš
2. „Zašto bi nejednakost trebalo da bude tema javnih politika u Republici Srbiji“, Ivan Sekulović,
3. „Evropski socijalni fond za Zapadni Balkan“, Ivan Sekulović
4. „Modeli zaštite lica radno angažovanih preko agencija za privremeni rad u Evropskoj uniji“, Ivan Sekulović
5. „Prekarna zaposlenost na tržištu rada Srbije“, Sarita Bradaš
6. „Mladi i dostojanstven rad“, Sarita Bradaš

Očekuje se nastavak ovog projekta sa uključenim novim elementima u 2019.

Za FCD je od velike važnosti dalje profilisanje kao organizacije stručne i profesionalne u ovoj oblasti što zahteva određen stepen kvalifikacija i iskustva u strukturi zaposlenih.

Koordinacija Radne grupe za poglavlje 2 i 19

Kontinuirana aktivnost u saradnji sa Evropskim pokretom u Srbiji i mrežom OCD (Januar-Decembar 2018)

Formiranjem Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, Fondacija je izabrana za koordinatora RG za poglavlje 2 (Sloboda kretanja radnika) i 19 (Zapošljavanje i socijalna politika). Radna grupa, prema programu NKEU, treba da održi najmanje dva sastanka godišnje. Fondacija je tokom 2018. godine održala tri sastanka Radne grupe (maj, jun i septembar), uz dodatne aktivnosti predviđene za članove grupe (trening Monitoring i evaluacija javnih politika). U maju su predstavljene dve analize „Politike zapošljavanja u Srbiji – podstrek (ne)dostojanstvenom radu“, Sarite Bradaš i „Zašto bi nejednakost trebalo da bude tema javnih politika u Republici Srbiji“ – Ivana Sekulovića, članovi RG imali su priliku da se upoznaju sa procesom izrade Akcionog plana za poglavlje 19. Na sastancima održanim u junu i septembru, članovi RG razmenili su informacije o zakonodavnim promenama, procesom evropskih integracija kao i o opštem stanju u oblasti radnih prava sa predstavnicom Direktorata za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju Evropske komisije. Trening je organizovan sa ciljem da se prenese znanje sa radionica na kojima su koordinatori učestvovali u prethodnim mesecima. Tema radionice je bila „Monitoring i evaluacija javnih politika“. U januaru 2019. godine organizovana je Plenarna sednica Nacionalnog Konventa o EU, koja je imala u fokusu socijalna i ekonomska prava, odn. dva vezana dokumenta ERP i ESRP. Drugi panel, u sklopu koga su predstavljeni komentari na ova dva

dokumenta predstavnicima resornih ministarstava, vođen je od strane FCD. Takođe, FCD kao koordinator RG učestvovao je i u pripremi *Knjige preporuka za 2017/2018 godinu*. Dugo očekivani Akcioni plan za Poglavlje 19 predstavljen je NKEU početkom 2019. godine, nakon čega je usledio i sastanak Radne grupe sa predstavnicima ministarstva. Komentari na AP poslani su Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, te se očekuje organizacija još jednog sastanka u narednih nekoliko nedelja.

Zajedno sa Evropskim pokretom u Srbiji, kao glavnim partnerom, FCD je konkurisao na konkurs Delegacije EK u Srbiji – *Civil Society Facility* fond projektom kojim je predloženo da se finansira nastavak i unapređenje aktivnosti Nacionalnog konventa. Ovaj projekat će biti podržan od strane Delegacije EU u Beogradu, na dvogodišnjem nivou, počev od 2018. godine. Fondacija će za aktivnosti koordinacije Radne grupe učestvovati u delu budžeta projekta.

Zaštita zdravlja i bezbednosti na radu

Regionalni projekat, realizacija (april - februar 2019).

FCD kao aktivni član mreže organizacija koje podržava Međunarodni centar Olof Palme u februaru 2017. godine učestvovao je na sastanku mreže u Kragujevcu kada je aktivnim delovanjem FCD uspostavljena saradnja sa organizacijama u regionu, posebno u Prištini (gde je realizovana poseta FCD organizaciji „Peer Educators Network – PEN“ marta 2017), Albaniji i BiH radi pripreme zajedničkog mrežnog regionalnog projekta, učešće na regionalnom sastanku i studijskoj poseti u Sloveniji (jun 2017). Rezultat ove saradnje je pokretanje Regionalne inicijative - zajedničkog projekta *Bezbednost i zdravlje na radu na Zapadnom Balkanu*.

Opšti cilj projekta je da kroz regionalnu saradnju doprinesemo povećanju poštovanja radnih prava, posebno u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. U okviru projekta sprovedene su sledeće aktivnosti u cilju ostvarivanja ciljeva projekta:

1. Izrada desk istraživanja o stanju bezbednosti i zdravlja na radu u svakoj zemlji partnera (Srbija, Albanija, Bosna i Hercegovina i Kosovo)
2. Organizacija 4 okrugla stola, u svakoj od zemalja partnerske organizacije. FCD je učestvovao na okruglim stolovima u Draču, Prištini i Sarajevu i predstavio situaciju u oblasti BZR u Srbiji. U oktobru organizovan je okrugli sto u Beogradu, sa učešćem svih partnera u regionu.
3. Organizacija treninga za predstavnike OCD u oblasti BZR
4. Učešće na završnoj konferenciji u Tirani na kojoj će se sumirati svi rezultati projekta (planirano za 28. februar 2019)

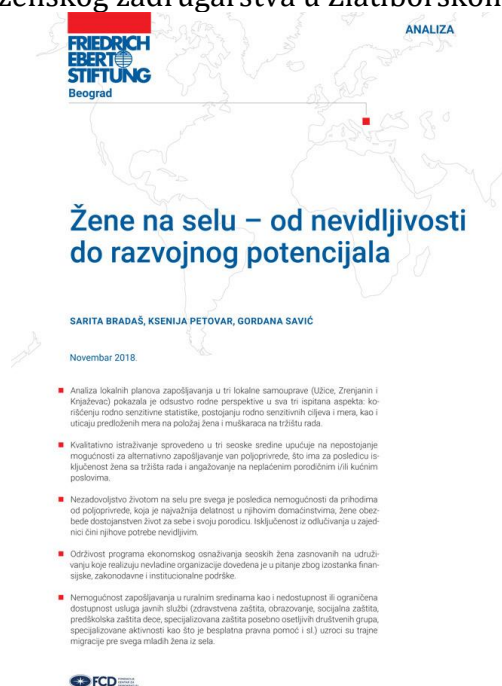
Istraživanje Žene na selu – od nevidljivosti do razvojnog potencijala¹³

U saradnji sa Fridrih Ebert Fondacijom, studija objavljena kao FES izdanje.

Svrha ove studije je bila da se razmotre važni aspekti položaja seoskih žena na lokalnom nivou kao i subjektivni aspekti njihovog položaja: svakodnevni život, potrebe, očekivanja, želje i percepcija sopstvenog položaja. Koristeći pristup „odozdo“ nastojale smo da pružimo uvid u probleme sa kojima se suočavaju seoske žene u lokalnim zajednicama, uzroke njihovog nepovoljnog položaja, postojeće prakse osnaživanja seoskih žena kako bismo definisale preporuke za unapređenje njihovog položaja.

¹³ <http://www.centaronline.org/userfiles/files/publikacije/fcd-zene-na-selu.pdf>

Istraživanje je uključilo: analizu lokalnih planova zapošljavanja tri lokalne samouprave – Užice, Zrenjanin i Knjaževac; sprovođenje intervjua sa predstavnicama lokalnih samouprava, predstavnicama udruženja koja se bave osnaživanjem seoskih žena i grupnim i pojedinačnim intervjuima sa ženama iz tri sela na područjima ovih lokalnih samouprava Zlakuse, Ečke i Štipine; organizovanje radionica sa predstavnicama organizacija koje podržavaju i/ili sprovede programe ekonomskog osnaživanja seoskih žena; razmatranje dostupnosti usluga javnih službi u seoskim sredinama; uloga ženskog zadrugarstva u Zlatiborskom okrugu nekad i sad.

Ključni nalazi studije:

- ✓ Analiza lokalnih planova zapošljavanja u tri lokalne samouprave ukazala je na odsustvo rodne perspektive u sva tri ispitana aspekta: korišćenju rodno senzitivne statistike, postojanju rodno senzitivnih ciljeva i mera kao i uticaju predloženih mera na položaj žena i muškaraca na tržištu rada.
- ✓ Kvalitativno istraživanje sprovedeno u tri seoske sredine upućuje na nepostojanje mogućnosti za alternativno zapošljavanje van poljoprivrede što ima za posledicu isključenost žena sa tržišta rada i angažovanje na neplaćenim porodičnim i/ili kućnim poslovima.
- ✓ Nezadovoljstvo životom na selu pre svega je posledica nemogućnosti da prihodima od poljoprivrede koja je najvažnija delatnost u njihovim domaćinstvima žene obezbede dostojanstven život za sebe i svoju porodicu. Isključenost iz odlučivanja u zajednici čini njihove potrebe nevidljivim.
- ✓ Održivost programa ekonomskog osnaživanja seoskih žena zasnovanih na udruživanju koje realizuju nevladine organizacije dovedena je u pitanje zbog izostanka finansijske, zakonodavne i institucionalne podrške.
- ✓ Nemogućnost zapošljavanja u ruralnim sredinama kao i nedostupnost ili ograničena dostupnost usluga javnih službi (zdravstvena zaštita, obrazovanje, socijalna zaštita, predškolska zaštita dece, specijalizovana zaštita posebno osetljivih društvenih grupa, specijalizovane aktivnosti kao što je besplatna pravna pomoć i sl.) uzroci su trajne migracije pre svega mladih žena iz sela.

Platforma za praćenje primene Ekonomskog programa reformi i Programa reformi zapošljavanja i socijalne politike¹⁴

Potpisana 12. septembra 2017. godine

Očekivalo se da će delovanje Platforme biti nastavljeno tokom 2018. godine, no u formalnom smislu se to nije dogodilo, prevashodno zbog odsustva interesa kako u Ministarstvu finansija, tako i u Ministarstvu za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Ipak, Centar za demokratiju je kroz brojne svoje analize, dostavljene komentare na Program ekonomskih reformi nastavio da prati realizaciju dva programska dokumenta čija je realizacija stavljena u fokus delovanja platforme. Komentare na PER, FCD je dostavio Ministarstvu finansija.

Program 2.

Regionalni omladinski kompakt za Evropu

Projekat Mladi Balkana za Evropu predstavlja trogodišnji projekat započet 20. aprila 2018. godine. Projekat sprovodi Fondacija Centar za demokratiju zajedno sa još 12 partnera - ALDA¹⁵, LDA¹⁶ Subotica, LDA Montenegro, LDA Mostar, LDA Prijedor, LDA Kosovo, LDA Knjaževac, LDA Zavidovići, LDA Albania, CRTA, Youth Act Center Albania, SODEM Turkey i sa jednim pridruženim članom – ALDA Skopje. Projekat ima za cilj osnaživanje organizacija civilnog društva, posebno organizacija mladih na Zapadnom Balkanu i u Turskoj, kako bi što efikasnije učestvovala u kreiranju javnih politika i praćenju procesa evropskih integracija. Svi partneri na projektu učestvuju zajedno u različitim aktivnostima koje imaju za cilj jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i organizacija mladih za praćenje primene javnih politika i osnaživanje organizacija za procese zagovaranja kroz strukturisani javni dijalog. Posebna pažnja u okviru ovog projekta usmerena je na dobro upravljanje, vladavinu prava, ekonomsko upravljanje, zapošljavanje i reformu socijalne politike. Skup kombinovanih aktivnosti kao što su regionalno umrežavanje, izgradnja kapaciteta članica Balkanske mreže za lokalnu demokratiju i omladinskih organizacija, monitoring, treba da povećaju uticaj organizacija civilnog društva u reformskim procesima na putu ka EU. Šire posmatrano, kroz ovaj projekat se stvaraju mogućnosti za mlade da ostanu u svojim zemljama.

U junu 2018. godine u Beogradu prvi put se sastao projektni tim i utvrdio potrebe i očekivanja partnera, predstojeće šanse i izazove, identifikovao stejkholdere i utvrdio dinamiku rada. Sledeća aktivnost realizovana je u oktobru u Novom Sadu gde je održan Trening za članove mreže. Svi partneri su se na dvodnevnom treningu bolje upoznali sa procesom evropskih integracija, a posebno sa poglavljima 19, 23 i 24, a takođe je predstavljen i vizuelni identitet projekta. Studijska poseta Nacionalnom konventu o EU u Beogradu realizovana je u novembru 2018. godine. Svi partneri su imali priliku da saznaju više o samom radu Nacionalnog konventa o EU, kao i o Pregovaračkom timu za vođenje pregovora o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji i o ulozi Parlamenta u procesu evropskih integracija. U okviru ovog događaja

¹⁴ Četiri organizacije koje koordiniraju relevantne radne grupe pri NKEU i to Evropski pokret u Srbiji, NALED, Centar za evropske politike i Fondacija Centar za demokratiju, s jedne strane, potpisali su ovu Platformu sa Ministarstvom finansija i Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalnu politiku, s druge strane, a na inicijativu i uz koordinaciju sa Timom za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva. Platforma je imala za cilj da se izgradi konsultacioni mehanizam u civilnom društvu koji će pratiti primenu dva programska dokumenta – ERP i ESRP. Fondacija se, za razliku od druge tri organizacije, najviše fokusira na primenu ESRP, s obzirom na svoju orijentaciju ka radnom zakonodavstvu, politici zapošljavanja, socijalne inkluzije.

¹⁵ The Association of Local Democracy Agencies - Evropska asocijacija za lokalnu demokratiju

¹⁶ Local Democracy Agency - Agencija za lokalnu demokratiju iz regiona Zapadnog Balkana

organizovana je i zvanična prezentacija projekta kojoj je prisustvovao i predstavnik Evropske delegacije u Srbiji, Nicolas Bizel. Drugog dana projekta partneri su posetili Evropski pokret u Srbiji i upoznali se sa radom Radne grupe 17 NKEU.

Za prvih osam meseci trajanja projekta izgrađena je sinergija između partnera, kao i partnera sa drugim organizacijama poput Regionalne kancelarije za saradnju mladih, Krovne organizacije mladih Srbije, Beogradske otvorene škole, Divac Fondacije, Inicijative za razvoj i saradnju i sl. Kapaciteti partnera su ojačani, a njihova znanja proširena u oblastima vladavine prava i fundamentalnih prava, ekonomskih i socijalnih prava, u okviru kojih je posebna pažnja bila usmerena na radna prava.

Projekat finansira Evropska Unija, uz kofinansiranje Balkanskog fonda za demokratiju.

Call to Europe in the Western Balkans

Međunarodna konferencija, Beograd, 17.12.2018.

Po modelu serijala Call to Europe koje Evropska fondacija za progresivne studije (FEPS) organizuje širom Evrope, u Beogradu je 17. decembra 2018. održana međunarodna konferencija „Call to Europe in the Western Balkans“ čiji su organizatori, pored FEPS-a, bili Fondacija Centar za demokratiju, Olof Palme Centar, Fondacija Žan Žores i Fondacija za razvoj parlamenta. Sve one su, osim poslednje, članice FEPS-a koji na evropskom nivou umrežava organizacije progresivne provenijencije, po vrednostima bliske socijal-demokratskim političkim programima, što je važno za razumevanje izbora tema i učesnika na konferenciji, pa čak i njenog vizuelnog utiska.

Na prvom panelu o predizbornoj situaciji u EU govorili su članica Hrvatskog sabora i bivša ministarka spoljnih poslova dr Vesna Pusić, Sebastijan Grikur (Francuska), Boško Jakšić, novinar i Natan Albahari iz ISAC Fonda. Drugu grupu panelista okupljenih oko teme Kriza demokratije kao zajednički problem EU i Zapadnog Balkana, činili su prof. Eralda Čani, donedavna savetnica premijera Rame, dr Milorad Pupovac, član Hrvatskog sabora, Dragoljub Mićunović, te novinar Andrej Ivanji i Svetlana Vuković iz crnogorskog DPS-a. Na trećem panelu o socijalnoj dimenziji evropskih integracija na ZB, govorili su Sonja Lokar, Ivan Sekulović, Katica Janeva iz Skoplja i Ivan Vujović iz Podgorice.¹⁷

Konferencija je bila izuzetno dobro posećena (više od 80 učesnika), medijski odlično pokrivena (više od 10 objava u elektronskim i štampanim medijima – postavljeni svi na sajt FCD¹⁸). Konferencija je dobro pozicionirala Fondaciju kao člana-posmatrača u FEPS-u i otvorila prostor za nastavak saradnje sa FEPS i srodnim organizacijama.

Projekat Demokratski do promene Ustava – javna kampanja PRAVDA IZNAD ZAKONA

Dvogodišnji projekat, uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, realizacija januar-juni 2018

Projekat se nastavlja na aktivnosti iz 2016. i 2017. godine sa ciljem da pripremi javnost i civilno društvo za planiranu ustavnu promenu. Već tokom 2016. Fondacija je zajedno sa Fondacijom za razvoj parlamenta organizovala niz od 4 stručna savetovanja i 1 konferenciju (oktobra 2016.) Tokom 2017. godine nastavljene su brojne planirane aktivnosti (tribine u unutrašnjosti, online kampanja, objavljena je publikacija „Analiza stručnih i političkih predloga za ustavnu reformu“

¹⁷ <http://www.novimagazin.rs/stav/natasa-vuckovic-eu-i-zb--ta-nas-eka-posle-izbora-u-eu>

¹⁸ <http://www.centaronline.org/sr/fcd-u-medijima/>

organizovana je velika konferencija oktobra 2017. Imajući u vidu objavljen nacrt ustavnih amandmana početkom 2018. kao i njegovo upućivanje Venecijanskoj komisiji, Fondacija je sprovela javnu kampanju **Pravda iznad zakona** kojom je građane informisala o najavljenom ustavnoj promeni, sa namerom da ih zainteresuje i motiviše da prate aktivnosti vezane za promenu Ustava, uz senzibilizaciju o važnosti nezavisnog sudstva.

Javna kampanja je obuhvatila razne oblike plaćenog advertajzinga (posteri u gradskom prevozu u Beogradu, Nišu i Novom Sadu), snimanje video priloga za objavljivanje na društvenim mrežama i dr.

Program 3.

Projekat Dijalog u Centru

Nastavak projekta započetog 2007. u saradnji sa Fridrih Ebert Fondacijom

Nastavljen je projekat, već tradicionalno u saradnji sa FES-om, uz dosta prilagođavanja i novih elemenata. Održano je ukupno 7 debata i to:

1. „Ustav i nezavisnost pravosuđa – važno je za sve“ 22.03.2018. na kojoj su uvodničari bili prof. dr Tanasije Marinković, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu i Sofija Mandić, Centar za pravosudna istraživanja (CEPRIS).
2. „Antifašizam u Srbiji“ 26.04.2018. na kojoj su uvodničari bili Ivan Ivanji, književnik, prof. dr Milan Ristović, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu i dr Olga Manojlović Pintar, Institut za noviju istoriju Srbije.
3. „Socijalno preduzetništvo – novi vid zapošljavanja u Srbiji“ 31.05.2018. na kojoj su uvodničari bili Dina Rakin, Evropski pokret u Srbiji i Igor Kojčić, Udruženje građana Inicijativa za razvoj i saradnju.
4. „Urbanistička politika – razvoj i učešće građana“ 21.06.2018. na kojoj su uvodničari bili prof. dr Ksenija Petovar, profesor Arhitektonskog i Geografskog fakulteta Univerziteta u Beograd u penziji, Marin Krešić, arhitekta i urbanista i Bojan Kovačević, arhitekta.
5. „Siromaštvo u Srbiji“ 17.10.2018. na kojoj su uvodničari bili Ivan Sekulović, FCD i Sarita Bradaš, FCD.
6. „Mladi u Srbiji, mladi iz Srbije“ 31.10.2018. na kojoj su uvodničari bili dr Milena Stefanović, Evropski fond za Balkan i Nenad Konstantinović, Srbija 21.
7. „Parlament i demokratija“ 26.11.2018. na kojoj su uvodničari bili Tara Tepavac, CRTA, Nataša Jovanović Ajzenhamer, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu i Vesna Marjanović, narodni poslanik.

Debate se mogu pratiti elektronski u realnom vremenu, a postavljene su integralno i na Youtube kanal Centra za demokratiju. Tokom debate redovno se postavlja *Twitter wall*, tako da se i preko Twitter-a i preko Facebook može pratiti debata, komentarisati, građani mogu postavljati pitanja i sl. Medijska pokrivenost u tradicionalnim medijima je mnogo slabija nego prethodnih godina – zabeležili smo izveštaje od strane Beta novinske agencije, Politike, SeeCult-a i dr.

Krajem decembra 2018. održana je 100. debata računajući od početka projekta 2007. godine.

Mediji i vidljivost Fondacije u javnosti

Tokom 2018. godine FCD je nastavio da održava dva internet sajta - sajt FCD i portal www.crnonabelo.com (kao aktivnost u okviru projekta Dostojanstveno raditi u Srbiji). Ažuriranje sajtova je redovno (prosečno tri vesti se postuju nedeljno, 2-3 puta mesečno postuju se i vesti na engleskom jeziku na engleskoj stranici). Održavanje sajtova realizuje se preko FCD osoblja u manjoj meri (koordinacija), a dve osobe su angažovane posebnim ugovorom. Pored sajtova, na isti način održavaju se stranice na Facebook i Twitter mreži. U 2017. godini otpočelo se sa praksom reklamiranja na socijalnim mrežama (tzv. "boosting") što u mnogome povećava vidljivost van postojeće grupe mrežnih "prijatelja", stvarajući živu on-line FCD zajednicu.

O svim događajima Fondacije obaveštava se javnost putem saopštenja, izveštaja, objavljivanja fotografija.

Media plan se pravi na mesečnom nivou prema planu događaja, kako onih u organizaciji FCD, tako i onih na kojima FCD učestvuje.

Iako je postignut značajan napredak u upravljanju medijskim sadržajem, nedostatak saradnika sa iskustvom u ovoj oblasti i sa isključivim fokusom na odnose sa javnošću, ovu oblast čini nedovoljno "uigranom".

Na sajtu Fondacije u rubrici *FCD u medijima* objavljen je najveći broj medijskih sadržaja o radu FCD.

Ljudski resursi Fondacije

Tokom 2018. godine obnova kadrova u Sekretarijatu je nastavljena zapošljavanjem još dvoje zaposlenih na određeno vreme, uz značajno osnaživanje mreže stalnih saradnika.

OPŠTA OCENA RADA FONDACIJE

Godina 2018. je za FCD bila izuzetno uspešna i može se reći da su iskorišćene početne osnove s kojim je završena 2017. godina:

- ✓ Fondacija je nastavila profilisanje organizacije u okviru tri programske celine;
- ✓ Potvrdila je svojevrsnu specijalizaciju u oblasti rada i zapošljavanja;
- ✓ Učinila je značajan rezultat u programskoj oblasti vladavina prava i dobro upravljanje i postavila dobru osnovu za širenje aktivnosti u ovoj oblasti;
- ✓ Programska celina Javni dijalog se i dalje pokazuje kao dobar način za animiranje stručnjaka, političara, predstavnika civilnog sektora za teme koje su od strateškog interesa za društvo. Izbor tema dodatno doprinosi jasnijoj profilisanosti Fondacije;
- ✓ Ostvareni su značajni rezultati u unapređenju saradnje sa OCD i drugim stakeholderima u Srbiji, kao i sa OCD u regionu što je osnova za dalje širenje programske partnerske saradnje;
- ✓ Unapređena je vidljivost Fondacije kroz redovno obaveštavanje javnosti, pripremu prezentacionih materijala, objavljivanje analiza, brošura i publikacija;
- ✓ Pri kraju 2018. godine delimično su obezbeđena sredstva za delovanje Fondacije u 2019. godini na istom nivou.

PREPORUKE ZA NAREDNU GODINU

Ključni ciljevi u 2019.

- Dizajn istraživačkih i monitoring projekata za Program 1
- Unapređenje programa vladavine prava i dobrog upravljanja (Program 2)
- Dijalog u Centru učiniti atraktivnijim
- Diversifikacija izvora finansiranja uz proširenje donatorske baze, fleksibilnih malih projekata i dizajn najmanje 2 veća (višegodišnja) projekta
- Specijalizacija zaposlenih – osnažiti programski deo Sekretarijata i odvajati ga postepno od izvršnog dela
- Smanjiti troškove neprogramskog dela Sekretarijata
- Povećanje zarada zaposlenih
- Izgradnja većih partnerstava na nacionalnom, regionalnom i evropskom nivou

Izveštaj podnosi:

Nataša Vučković
Generalni sekretar